

בס"ד

זעומקו של מקרא

דברי עומק בפרשת השבוע

ערש"ק

במדבר

ה'תשפ"א

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

לעומקו של מקרא במדבר

וזה לעומת זה הכתיבה התורה. כנגד גְּנוּתָם בפר' בהעלתך, הקדים את חִיבְתָן בפר' במדבר, והוא כעין הקדמת תרופה למכה, ותיקון לגנותם.

ועדיין יש לשאול, והרי הקדים לבהעלתך גם את פר' נשא, ובמה תוצדק הקדמתו, פרט לכך שעניין אחד לבמדבר-נשא, שהוא המשך פקודת הלויים.

ולעומקו של מקרא יֵאָמֵר, שכל עניניהם של במדבר-נשא הם ענינים של הַשְּׁפָנִת שְׁלוֹם, בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו, בין האדם לִצְרוֹ ובין האדם ליוֹצְרוֹ.

ובאשר גלוי לפניו ית' שעתידים להיות במדבר במחלוקות ריב ומדון, כגון מרגלים, קרה ועוד, לכן הקדים פרשיות אלו במדבר-נשא שיש בהם כדי ליתן כח להתגבר על כל הקליפות האורבות לנו במדבר.

ואשר על כן הכתיבה לנו התורה בפרשיות אלו סדר השכנת שלום בעולם, כדלהלן:

וַיִּזְבֹּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד בְּאֶהָדָּ לְהַדָּשׁ הַשְּׁנִי בַשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצִאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם לְאֶמֶר (במדבר א, א')

יש ליתן טעם מדוע פתח בפרשה זו שאין מקומה כאן. שהרי כאן נאמר בְּאֶהָדָּ לְהַדָּשׁ הַשְּׁנִי ובפר' בהעלתך (ט, א') נאמר בְּהַדָּשׁ הָרִאשׁוֹן. ולכאורה היה לו להקדים את פרשת בהעלתך שכתוב בה בְּהַדָּשׁ הָרִאשׁוֹן ואח"כ פר' במדבר שכתוב בה בְּאֶהָדָּ לְהַדָּשׁ הַשְּׁנִי.

ועוד יש ליתן טעם במה שפירש רש"י על הפסוק שָׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ וגו' (א, ב') מתוך חִיבְתָן לפניו מונה אותם וגו'. ולכאורה שייך יותר לפשט הכתוב לומר מתוך חשיבותן לפניו מונה אותם וגו'. כי שָׂאוּ הוא לשון חשיבות, ומדוע הזכיר רש"י דווקא עניין חִיבְתָן.

ולעומקו של מקרא יש לומר כי כפי שנתן רש"י טעם מדוע לא הקדים את בהעלתך כפי שהיה ראוי, כי יש בה משום גְּנוּתָם של ישראל, [שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד], כן הקדים את במדבר שיש בה חִיבְתָן של ישראל.

לעומקו של מקרא במדבר

ואשר על כן הקדים הכתוב את פרשת הדגלים לקיים "וְדַגְלוֹ עָלַי אֶהְיֶה" (שה"ש ב, ד), ולהודיע חיבתו של ישראל שמשימים שלום בעולם על ידי עסק התורה, שכל נתיבותיה שלום.

***

דרשת

אהל מועד לעולם ועד

וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַר סִינַי
בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר (א, א)

בְּמִדְבַר סִינַי, בְּאֶהֱל מוֹעֵד,
בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית.

בְּמִדְבַר סִינַי - כלל,

בְּאֶהֱל מוֹעֵד - פרט.

בְּאֶחָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי - פרט,

בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִית - כלל.

שואל אוה"ח הק':

וכגון גזל הגר, שהוא השכנת שלום בין אדם לחבירו, מי-סוטה שהם השכנת שלום בין אשה לבעלה, קרבנות שלמים של הנשיאים המשימים שלום בין ישראל לאביהם שבשמים, בין האדם ובין יוצרו, נזיר שהוא השכנת שלום בין האדם ובין יוצרו, והתוודו את הטאתם שהוא השכנת שלום בין האדם לנפשו, שילוח הטמאים מחוץ למחנה שהוא השכנת שלום בין המחנות, "אל תכריתו" שהוא השכנת שלום בין הכהנים ללויים, ופדויי הבכורים שהוא השכנת שלום בין הלויים והבכורים.

וכן, סדר המסעות והדגלים והמחנות שהוא השכנת שלום בין פמליא של מטה ופמליא של מעלה המכוונים זה לעומת זה, וראש וראשון לכולם היא ברכת הכהנים אשר מסתיימת ב"וישם לך שלום". ומשמעה של הברכה לא רק שהקב"ה ישים עלינו שלום, אלא גם יתן לברואיו את הכוחות להמשיך השכנת השלום בעולמו.

לעומקו של מקרא במדבר

ועדיין צריך להבין כיצד כל העולם כולו הוא פרט אצל אהל מועד.

ולעומקו של מקרא יש לומר, שהמקום המתואר בפסוק **בְּאֶהָל מוֹעֵד**, אינו מקום רגיל כשאר המקומות, שהרי אמרו מקום ארון אינו מן המידה. וכן המשכן כולו, מקום השראת שכינתו ית', אינו מן המידה. שהרי הקב"ה כביכול צמצם עצמו מן העליונים לבוא ולדור עמנו בתחתונים.

ואשר על כן באומרו **שְׁהַמִּדְבָּר** הוא פרט אצל אהל מועד, כוונתו לומר שהוא פרט אצל מי ששוכן באהל מועד.

ועוד יש להבין, אם אכן הזמן הוא ארעי לעומת המקום, שהרי המקום כולל הכל, מדוע לא יקדים את תיאור הזמן לתיאור המקום, כעין מן הקל אל הכבד או כעין מן הפרט אל הכלל, ויהיה ערך הדברים כך:

וַיִּדְבֶּר ה' אֶל מֹשֶׁה **בְּאֶהָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי**
בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
בְּמִדְבַר סִינַי בְּאֶהָל מוֹעֵד.

מדוע ברישא בענין המקום הקדים הכתוב כלל לפרט, **בְּמִדְבַר סִינַי, בְּאֶהָל מוֹעֵד**]

ומדוע בסיפא בענין הזמן הקדים הכתוב פרט לכלל. **בְּאֶהָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית**]

ואשר על כן שואל אוה"ח הק', מדוע לא יכתוב כסדר הראוי, **בשניהם כלל ופרט או בשניהם פרט וכלל.**

ותשובתו, שאכן גם ברישא בענין המקום יש לומר שהקדים את הפרט לכלל כמו בסיפא. שהרי מדבר סיני אצל אהל מועד הרי הוא כפרט אצל הכלל.

וכך יהיה ערך הדברים:

בְּמִדְבַר סִינַי - פרט,
בְּאֶהָל מוֹעֵד - כלל.

בְּאֶהָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי - פרט,
בְּשָׁנָה הַשְּׁנִית - כלל.

כדכתיב "הנה מקום אתי", ודרשו בו שהקב"ה מקומו של עולם ואין העולם מקומו. וכל העולם כולו על כל פרטיו, עם מדבר סיני, נכללים בהכלל של אהל מועד מקום שכינת עוזו יתברך.

לעומקו של מקרא

במדבר

שהמלה **מוֹעֵד** היא בתוֹךְ בין האהל, אשר בסיני ובין הזמן שנועד שם, ונמשכת לפנייה ולאחריה, כגון:

וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֵהֶל
מוֹעֵד - מוֹעֵד בְּאֶהָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי
בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם.

ועוד על דרך הצח:

נמצאת המלה **מוֹעֵד** הציר המרכזי סביבו סובבים המקום והזמן. ותרמוז למַעֲיֵד וְלַנּוֹעֵד, וכאומרו ונועדתי לך שם, ויהיה מועד כעין חיבור בין עול"מ ועד, והוא נצח המקום והזמן.

ואשר על כן יקבלו כל ברואיו עולמלכותו של השוכן באהל מועד לעולמועד והיינו מה שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

***

ויהיה ערך הזמן הכתוב בפסוק בְּאֶהָד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִי כלולים שניהם גם יחד באהל מועד.

ויש לומר שאהל מועד המתואר בפסוק, הוא אכן כלל לא רק לגבי כל המקומות כולם, אלא הוא גם כלל הכולל כל הזמנים כולם. ואשר על כן נקרא אהל ונקרא מועד, כי מן האהל שבו שכינת המקום ב"ה, ממנו תוצאות חיים של סידור המועדים, שינוי העתים והחלפת הזמנים.

ועל דרך הצח, גם מה שנקרא בשם אהל על שם שהאלהים שהוא מלשון אהל בהיפוך אותיות מזומן ומתעתד שם עם משה, ובהיותו נצח נצחים, הרי כל הזמנים כולם אצלו הם כאין וכהרף עין.

יוצא איפוא שאהל מועד כולל גם את כל המקומות כולם, וגם את כל הזמנים כולם. ובהיות הפסוק כולו נכתב מן הקל אל הכבד ומן הפרט אל הכלל, כפי' אוה"ח הק', לכן הקדים בפסוק את מדבר סיני, ואחר כך את אהל מועד, ואחר כך את מועד הזמן אשר התעתד שם עם משה. ונמצא

לעומקו של מקרא במדבר

לכן אמר שאו את-ראש כל-עדת בני-
ישראל וגו' לְגַלְגַּלְתֶּם שעל ידי גלגול
הספירה מראשים לשקלים, נודעת
חיבתנו אליו.

ועוד י"ל, דלכן כתבה התורה גלגלת,
שלא לעורר עלינו מידת הדין בעת
הספירה, אלא כפי שמבקשים
בסליחות, מידת הרחמים עלינו
התגלגלי. והכוונה בזה שיגולו רחמיו
על מידותיו ויתגלו רחמיו על יראיו,
בגלגול הספירה מראשי בניו לתרומת
שקליו.

***

ועוד י"ל, שתרמוז התורה בזה כי כל
החשיבות ונשיאת ראש של ישראל
הוא אך ורק בגלגול דברים, שהקב"ה
מגלגל לידינו מצוות ומעשים טובים
כדי לרוממנו. וכפי שאמרו, מגלגלים
זכות על ידי זכאי. (רש"י תענית
כט.).

ועוד יש לומר שתרמוז הפרשה
באומרה לְגַלְגַּלְתֶּם, למה שאמרו
במסכת ברכות (דף ז, עמ"ב) שְׁמָא
גְרִים, כלומר שמו של האדם גורם את
כל גלגולי החיים אשר לו. וכן שאלו
שם: מנלן דשְׁמָא גְרִים מרות

דְרִישַׁת לְגַלְגַּלְתֶּם

שאו את-ראש כל-עדת בני-
ישראל לְמִשְׁפַּחְתֶּם לְבֵית אֲבֹתֶם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר לְגַלְגַּלְתֶּם
(א,ב')

לְגַלְגַּלְתֶּם. יש ליתן טעם מדוע
הזכירה התורה דווקא "לְגַלְגַּלְתֶּם",
שהרי אפשר היה לכתוב לראשיהם,
שהרי בתחילה כבר נאמר שאו את
ראש.

וי"ל דלכן כתבה התורה גלגלת,
שבגלגול דברים אלה, נדע חִיבְתֵנו
אליו, כרחם אב על בנים, שאין רוצה
לעורר עלינו מידת הדין בעת הספירה.
וכפרקי אבות פרק ג' משנה יד תְּבֵה
יְתֵרָה נֹדְעַת לְהֵם שְׁנִקְרָאוּ בְּנִים
לְמִקּוּם.

ואם היה אומר לראשיהם לבד, הייתי
לומד רק חשיבותנו לפניו, אך לא
הייתי לומד דאגתו אלינו שלא יאונה
לנו כל רע.

לעומקו של מקרא במדבר

ועל דרך הצח יש לומר בדרך של מידה טובה מרובה. שאטיפת אטפוך הוא גם מלשון טוטפות. וכך יאמר לגלגלת: על שהנחת תפילין, והיית גלגלתא דמנה טוטפת, לכן אטפוך. התפילין הרימו אותך בנשיאת ראש ליתן לך חשיבות עליונה בעולם הבא. שכן אטפוף הוא גם מלשון נשיאת ראש, וכמתרגמיהן טפי - יותר. וכן ידרש: וסוף מטיפף וטופון. וכל מנשאף ונשאף אף הם. כי מידה טובה מרובה.

ועוד י"ל שתרמוז המלה לגלגלתם, לומר שחשיבותו של האדם נמדדת לפי כל המתגלגל מתחילת הוויתו ועד סופו.

שעל כן נאמר ויתקדו על-משפחתם וגו' לגלגלתם. מעת ילדותו ועד אחריתו.

ועוד י"ל, על דרך הרמז והמוסר: תרמוז התורה על חשיבות הפנימיות של האדם. וכן תעיד גולגולתם לאחר עת פקודתם. שהמתבונן בגולגולתם, לא יכיר שוע לפני דל ולא יכיר חכם לפני תם. וחשיבותם ניכרת במה

המואביה. שנקראה רות על שם שיצא ממנה דוד שריווה לקב"ה בשירים ותשבחות. ששמו של האדם ירמוז כל גלגולי חייו. לכן אמר שמות לגלגלתם.

ועוד יש לומר, שתרמוז התורה בזה לענין של גלגל סובב בעולם. שלא יחשוב האדם הנישא בחשיבות שלעולם חוסן. אלא שאם לא יהיה ראוי יתגלגל הדבר שירד מחשיבותו. לכן אמר פל-זכר לגלגלתם. והוא מלשון זכירה. שכאשר יזכור האדם פאלו גלגולי סיבות ירד מגדולתו, ידע לשוב בלבב שלם ויקבל חשיבותו הראשונה למעלה למעלה. לכן אמר לגלגלתם. לגלגל תם. לגלגל על עצמו את התמימות והשלימות.

וכמו ששינינו בפרקי אבות גבי הלל: (פרק ב' משנה ו') אף הוא ראה גלגלת אחת נשצפה על פני המים. אמר לה, על דאטפת, אטפוף. וסוף מטיפף וטופון. וטופון לשון טביעה. ורצונו לומר על שהטבעת אחרים, אחרים הטביעוך, וסוף מטביעוך יטבעו אף הם במידה כנגד מידה. ואלו גלגולי סיבותיו של האדם.

לעומקו של מקרא במדבר

ולכן אין צריך לגלות תמימות גילגול
תשובתו.

ואשר על כן נאמר בראובן ושמעון
לגולגלותם. כאומרו: **לְגִלּוֹת גִּילגּוֹל**
תשובתם.

או כלך לדרך זו. ששניהם, ראובן
ושמעון יש בהם גלגולי דברים **על פי**
מעשיהם. וראובן נענש על אשר בלבב
יצועי אביו **בשלושה דברים**, כדברי
מדרש רבה עה"פ: (בראשית מט, ג):
יָמַר שְׂאֵת וַיָּמַר עֵז, הַבְּכוֹרָה הָיְתָה
שְׁלֹף וְהַפְּהֵגָה הָיְתָה שְׁלֹף וְהַמְּלָכּוֹת
הָיְתָה שְׁלֹף, וְעַכְשָׁיו שְׁחַטְאָתָה נִתְּנָה
הַבְּכוֹרָה לְיוֹסֵף, וְהַפְּהֵגָה לְלוֹי,
וְהַמְּלָכּוֹת לְיִהוּדָה.

ואע"פ כן נשאר **ראובן בכור למנין**,
כרש"י בוישלח לה כג' על הפסוק **בְּנֵי**
יִאֵהָ בְּכוֹר יַעֲקֹב רְאוּבֵן, אפילו בשעת
הקלקלה קראו בכור.

וְהַיְוִינָן בָּהּ, מדוע ישאיר לו מקצת
הבכורה, לענין היותו ראשון למנין
הפקודים.

ועל פי הנ"ל יובן, שמה שנשארה לו
הבכורה במקצת, **בגלל גלגולי דברים**

שתמלא הנשמה הטהורה ומידות
ומעשים טובים את בשרם ועצמותם.

ורק יודע תעלומות יעיד עליו, כשם
שמכיר בגולגלתו, כן מכיר בגילגול
תמימותו. והיינו לגולגלותם.

וזה שנאמר: **בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת**
לְגִלְגָּלְתָּם. ששמותם היא מהותם, כפי
שתמלא המהות את **גִּלְגָּלְתָּם.**

ועל פי הדברים האלה ינתן טעם מדוע
הזכרה הגולגולת **בפרטיות** רק **אצל**
ראובן ושמעון.

שהרי בכללות כבר נאמר **שָׂאוּ אֶת-**
רֹאשׁ כָּל-עֵדֹת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּחְתָּם
לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל-זָכָר
לְגִלְגָּלְתָּם, ומדוע יפרט הכתוב רק אצל
ראובן ושמעון אומרו **לְגִלְגָּלְתָּם.**

ושמא יש לומר, שהיה צד לנדותם,
ראובן על מעשה בלהה, ושמעון על
מעשה שכם, אלא **שיודע תעלומות**
ידע גילגול דברים שלהם שהיו
בתשובה. והכתוב מעיד עליהם "ויהיו
בני יעקב שנים עשר". ואע"פ שגם לוי
היה עם שמעון בענין שכם, הרי כבר
הוכיח לוי את תמימותו במעשה העגל,

לעומקו של מקרא במדבר

והנראה לומר כי בפרק זמן זה של הפקודים עדיין שמר את פקדיו של ה', ולכן בגילגולי דברים של במידה כנגד מידה שילם לו הקב"ה חלקו הטוב להיות נמנה עם הפקודים, אע"פ שגלוי לפניו שעתיד לחטוא במעשה זמרי. ולכן כתוב בו פקדיו במספר שמות לגלגלתם. שהרי עכשיו צדיק הוא.

ועוד י"ל על דרך הרמז והסוד, שתרמוז התורה לגלגולי נשמות. שהמספר אשר סופרים את ישראל, הוא רק מה שנראה לעין. והאמת תוכיח כי יש מספר למעלה ממנו, וזה שאמר הכתוב במספר שמות כל-זכר לגלגלתם. אל תקרא שמות אלא נשמות. נשמות לגולגלותם. שעל ידי מעשיהם יתגלגלו נשמותיהם. ויהיו מחכות ומצפות לתיקונן. וזה שאמר למשפחתם. והוא נוטריקון: למה משפחתם. כאומר גם למה שפחת מהם, וגלגלם בעולם, ובדרך אחרת מנשיאת ראשם, תהיה תקומתם.

ולכן אמר לבית אבתם. שלפי כבוד אב ואם שלהם, ולפי מעשיהם לעומת מעשי אבותיהם, יתגלגלו בזה העולם עד אשר יעידו בהם כל בני ישראל

של תשובתו שעשה, והיינו שכתוב בו לגלגלתם.

וכן שמעון היה ראוי להיות מנודה מדגלי השבטים על מעשה שכם, אלא שכבר קבל עונשו ע"י יעקב שנאמר אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל. ונשאר במנין השבטים על ידי גילגול כפרתו. לכן נאמר גם בו לגלגלתם.

ולעומקו של מקרא יאמר שהיה ראוי לנדותו מן המנין על מעשה זמרי, אלא שכבר קבל עונשו ע"י המגיפה, ונשאר במנין השבטים על ידי גילגול כפרתו.

ואע"פ שבזמן הפקודים עדין לא חטא הנשיא לשבט שמעון, בגלגולי דברים של קורא הדורות מראש, נחשב במנין הפקודים.

ובזה ינתן טעם מדוע נכתב אצל שמעון פקדיו, [לבני שמעון תולדתם למשפחתם לבית אבתם פקדיו במספר שמות לגלגלתם] ולא כשאר השבטים שנכתב אצלם פקדיהם.

לעומקו של מקרא במדבר

שכן המלה **גול** מרמזת על **לבוש**, שלא **יתגלה** בשרם והיה **גילויים תם**. ולכן כתיב **לְגַלְגַּלְתֶּם** והוא כעין נוטריקון: **לא גול כגלותם**. שלא לבשו כמנהג הגלות. ושלוש אלה הביאו **גאולת גלותם**.

ולכן הוסיף המדרש שלא היה אחד מהם פרוץ בעריות. כי הוא הנובע מלבושם התם.

ועוד על דרך הצח והחידוד ירמוז **לְגַלְגַּלְתֶּם** במה זכו שנבקע הים. בזכות **בקע שקלים** לגולגולת, **שעתידים** ליתן במדבר.

והוא כעין נוטריקון: **שקל ים בקע לְגַלְגַּלְתֶּם**. כלומר: **שקלים שקל, בקע לים, בקע לגל, ובזה תמה גלותם**.

ועוד על דרך הצח, ירמוז **לְגַלְגַּלְתֶּם** להילולת **רבי שמעון בר יוחאי** בהוד שבהוד, הוא ל"ג בעומר. כיצד: **לְגַלְגַּלְתֶּם**, היינו פעמיים לג ישר והפוך, כנגד לג שבלג, הוד שבהוד בלג בעומר.

ובאשר **לְגַלְגַּלְתֶּם** נאמר רק בראובן ושמעון, על כן יִדְרָשׁ: **ראו בן יוחאי,**

שְׁתֶּם עוונם. ולזה אמר **כָּל-עֲדַת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל**. עדת מלשון **עדות**. וכן יעיד עליו יודע תעלומות שחזר **לְגַלְגַּלְתֶּם** התמימה בהתהוותו בבטן אמו טרם ימתין לו יצרו וירבוץ לפתחו.

ועוד י"ל, כפי שאמר הנביא באיכה (ד, כב) **תִּם עֲוֹנָה בַת צִיּוֹן לֹא יוֹסִיף לְהַגְלוֹתְךָ** ויהיה פירוש של **לְגַלְגַּלְתֶּם** כעין חומר: **גול גְּאוֹלְתֶם** כי יום **גְּלוֹתֶם תִּם**.

ועוד י"ל, על דרך הרמז והצח, תרמוז המלה **לְגַלְגַּלְתֶּם** על סוד **תום גְּלוֹתֶם**. כמו שאמרו חז"ל (במ"ר כ, כב): על ארבעה דברים נגאלו אבותינו ממצרים, שלא שינו את **שמם** ולא שינו את **לשונם** ולא שינו את **לבושם**, ולא היה אחד מהם פרוץ בעריות.

והם **ג' דברים** שלא שינו כנגד ג' פעמים שכתוב **לְגַלְגַּלְתֶּם** בפרשה. והיינו דכתיב **בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת לְגַלְגַּלְתֶּם**.

בְּמִסְפַּר יַעֲיֵד שְׁסָפְרוּ בְּלִשׁוֹנָם.

שְׁמוֹת יַעֲיֵד שְׁנִקְרְאוּ בְּשִׁמְיָם.

לְגַלְגַּלְתֶּם יַעֲיֵד עַל לְבוּשָׁם.

לעומקו של מקרא

במדבר

אפשר לגוף בלי גולגולת, כן אי אפשר לכלל ללא הפרט. וכשם שאי אפשר לגולגולת ללא הגוף, כן אי אפשר לפרט ללא הכלל.

וזה שנאמר ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית-אבותיו הוא. כאן אמר הוא ולקמן הוא אומר אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם. אמר הוא ואמר הם. ללמד שהוא זה הם והם זה הוא.

ולכן נאמר קרואי וכתוב קריאי. ביו"ד. האות ו' היא 6, והאות יו"ד היא 10, והשש נכלל בעשר, לרמז שהו' הוא כפרט בתוך ה'. ובא לרמז שהכלל הוא הפרט והפרט הוא הכלל. והוא סוד העריבות.

ועל דרך הסוד, האות יו"ד שבקריאי מועד היא כנגד עשר הספירות הק', והיא כנגד המלכות שכוללת כל הספירות, והאות ו' שקרואי היא כנגד היסוד המדה הששית שבספירות, והיינו יסוד הנכללת במלכות. ועוד שהאות י' היא תחילת שם יהוה, והו' נמשכת ממנה ליחד שם יה ב-וה, להורות על

ושמעון שמו. לגולגולתם. כי בעת גל שבגל [הוד שבהוד] תם עידן המגיפה, ובגלל גילויי ר' שמעון תם ומתמים עם בני ישראל המתגלים בדביקותם ברבי שמעון בר יוחאי ובתורתו, להפוך את הנסתר לנגלה. ועל ידי גילוי הנסתר תמה עת גלותם. והיינו לגולגולתם.

ועוד בעניין לגולגולתם מצאנו חמשה אופנים למנין בני ישראל:

- א. גולגולת, והם כל אחד ואחד,
- ב. משפחה הנקראת גם בית אב,
- ג. מטה הנקרא גם שבט,
- ד. מחנה הנקרא גם דגל וגם אות שהם ג' שבטים יחד,
- ה. בני ישראל הנקראים גם עדה.

והם מן הפרט אל הכלל. והם חמישה שלבים בבנין כלל עם ישראל. לדעת להודיע ולהיוודע, שכל פרט ופרט הוא בחשבון חלק מן הכלל, ואינו נפרד ממנו כלל. שהפרטים הם אמנם מרכיבים את בנין הפרט, אך אין הם נפרדים ממנו אלא הם חלק בלתי נפרד מן הכלל.

והוא סוד העריבות. ואשר על כן נאמר בפרט לגולגולתם. ללמדנו, שכשם שאי

לעומקו של מקרא

במדבר

הזאת לעבדך לאחזה אל תעברנו את הירדן.

ובחשבם כי לא נתן להם הקב"ה מקנה רב אלא כדי לזכות בארץ מקנה מעבר לירדן אשר לא בארץ חמדה, טעו בזה טעות מרה. כי לא מחשבותיו מחשבותיהם, והם לא ידעו הסוד. שלא נתן להם הקב"ה מקנה רב ועצום מאד אלא כדי ללמוד ממנו כיצד לרעות את האמונה ועל ידה לזכות דוקא בארץ חמדה.

כי את האמונה צריך לרעות כרועה עדרו, להשקותה ולהאכילה ולטפחה ולגדלה, ואם היו עושים כן, היו בוטחים בה' ומבקשים לשכון בארץ חמדה שהיא מכוונת כנגד הארץ העליונה, ולא היו הראשונים לצאת לגלות המרה.

וכמאמר המדרש רבה פסקה כב: ויגלם לראובני ולגדי ולחצי שבט מנשה, (דברי הימים א ה, כו):

ומי גרם להם - על שהפרישו עצמם מן אחיהם בשביל קנינם.

וכן מובא בזה"ק בהר קי עמ' ב': ורעה אמונה, הוי דבר לה [תנהג את אמונתך] בכול רעותך.

מדת העריבות, לא רק בישראל שעריבים זה לזה, אלא שגם הקב"ה כביכול מעורב אתם יחד בעריבות של נעם ומתיקות ההשגחה העליונה על כולם יחד ועל כל אחד ואחד לחוד, וכביכול מתגלגל עמהם בהשגחה פרטית לקיים בהם: לַגְּלֹגֶלְתָּם.

***

לְגַד אֱלִיָּסָף בֶּן-דְּעוּאֵל: (א, יד)
וְנִשְׂאֵל לְבַנֵּי גֹד אֱלִיָּסָף בֶּן-דְּעוּאֵל
(ב, יד)

יש ליתן טעם, מדוע יקרא אבי גד פעם בלשון דְּעוּאֵל ופעם בלשון רְעוּאֵל.

ולעומקו של מקרא יש לבאר הטעם כאשר מעיד עליהם הכתוב: (מטות לב, א-ד) וּמִקְנֵה רַב הָיָה לְבַנֵּי רְאוּבֵן וּלְבַנֵּי גֹד עֲצוּם מְאֹד.

ואע"פ שבני ראובן היו עמם, הרי שבני גד היו הראשונים לְדַבֵּר לְפָנֵי מֹשֶׁה בְּאֵמָרָם:

עֲטֹרוֹת וְדִבְנֵי וְגו' אֲרָץ מְקַנָּה הִוא וְלַעֲבָדֶיךָ מְקַנָּה: וְגו' יִתֵּן אֶת הָאָרֶץ

לעומקו של מקרא במדבר

אביו שבשמים וממילא יבטח בו בכל לבו ויהיה נשמר על ידו בכל דרכיו ומתברך ממנו עד בלי די.

ועל דרך הסוד, ורעה אמונה על ידי המלאך רעה הוא המלאך הנקרא רהע שהוא שם ק' מע"ב שמות היוצאים מן הפסוקים של ויסע ויבא ויט, הוא המלאך המתלווה לכל אשר נדבה רוחו להיות רועה את אמונתו ולקיים בזה **ורעה אמונה**. שאם לא כן יתהפך עליו להיות המלאך **רעה** הנשלח להוציא אותו **מרעתו** שלא תבואהו על אשר לא שת לבו **לרעות** את אמונתו.

ועל דרך הצח, כל הרעה את אמונתו מגיע לדרגת **דעה** חכמה, וכפי שחיבר **דונש** בפיוט הק' שהוא נוטריקון לשמו:

דעה חכמה לנפשך
והיא כתר לראשך,
נצור מצות קדושך,
שמור שבת קדשך.

שעל ידי דרגה של **רעה**
מגיעים לדרגה של **דעה**.

***

וכדאמר דוד המלך ברוח קדשו: **בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה** (תהלים לז,ג).

ועוד שם בזה"ק: תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בקל יומא. [בני האמונה רועים את אמונתם בכל יום מחדש]. **מאן אינון בני מהימנותא.** [מי הם בני האמונה], **דלא חס על דיליה, ונדעי דהא קודשא בריה הוא יהיב ליה יתיר.** **קמה דאת אמר, (משלי יא) יש מפנה ונוסף עוד.**

ואשר על כן שמו אליסף, שכל המוסיף מוסיפין לו, וככל שיוסיף בבטחון בה' ובעשיית הטוב, יזכה לשכון בארץ העליונה.

וזאת על ידי שיהיה רועה את אמונתו כרועה עדרו. דואג לה לאמונתו למאכל ומשתה רוחני, מטפח אותה ומגדל אותה ושומר עליה מן המזיקים המנסים לפגוע בה.

והוא ענין בן דעואל וכן רעואל שנקרא בן רעואל כדי שיהיה רועה אמונת-אל. ועל ידי כך יגיע להשגות עליונות להיות בן דעואל, היודע את

לעומקו של מקרא במדבר

ידי סדר חנייתם על פי ה' נבדלים הם מאומות העולם הנמצאים בערבוביה.

ולפשטן של דברים יש לומר איש על מַחְנֵהוּ כל אחד ואחד ברוח המיוחדת לו, כלומר בצד המיוחד לו. ובאותה הרוח איש על דָּגְלוֹ, על קבוצתו, שלא נתערבו זה בזה, לא שבט בשבט ולא דגל בדגל ולא רוח ברוח.

ועל דרך הרמז והסוד, איש על מַחְנֵהוּ ואיש על דָּגְלוֹ, שישראל חנו כסדר חניית המלאכים בפמליא של מעלה, ואם כן יהיה איש שהוא כינוי למלאך, על מחנהו למעלה כנגד איש הישראלי, על דגלו למטה. וכשם שיש מלאך הממונה על כל אחד ואחד מישראל, כן יש מלאך הממונה על משפחה, ושבט, מחנה וכל עדת ישראל.

ועוד יש לומר כמובא בזהר הק', (מקץ קצ"ז עמ' א') מְלֻכּוּתָא דְאַרְעָא פְּעִין מְלֻכּוּתָא דְרְקִיעָא וכשם שיש צבאות למטה יש צבאות למעלה בסדר הזה של המשכן והחונים עליו.

וְחָנוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ עַל מַחְנֵהוּ וְאִישׁ עַל דָּגְלוֹ לְצַבְאָתָם. (א, נב).

פירש"י (פרק ב, פס' ב): כל דגל יהיה לו אות, מפה צבועה תלויה בו, צבעו של זה לא כצבעו של זה, צבע כל אחד כגוון אבנו הקבועה בחשו, ומתוך כך יכיר כל אחד את דגלו.

ודגלו האמור כאן הוא מקום קבוצת ג' שבטים יחד.

ומחנה האמור הוא סדר החנייה של אותו דגל באיזה רוח יהיה. קדמה תימנה ימה וצפונה. עכ"ל.

כלומר ג' סימנים הם: אות דגל מחנה. אות לשבט דגל לג' שבטים יחד רוח לצד חנייתם.

ולעומקו של מקרא יאמר: ראשי תיבות הם: אות דגל מחנה, כמניין אד"ם. כנאמר ביחזקאל: [לד, לא] וְאָתָן צְאֲנֵי צֶאֱן מִרְעִיתִי אָדָם אָתָם, ואמרו חז"ל [ב"מ קיד.] אדם אתם, אתם קרויים אדם ולא אומות העולם. שעל

לעומקו של מקרא

במדבר

וכפי שדרשו במסכת ברכות שם: על הפסוק (שמות לג, כג) **וְרָאִיתָ אֶת אֶחָדִי**, מלמד שהראהו הקב"ה למשה קשר של תפילין.

ובשימת לב, יש להאיר בזה שני נוסחים בתרגום יונתן על הפסוק **וְרָאִיתָ אֶת אֶחָדִי**. בנוסח אחד ותרגם יונתן בן עוזיאל וְתַחֲמִי ית קטור **דְּבִירָא דְתַפְלִין**. הוא קשר של יד והוא הקשר שאדם קושר עצמו לשכינה הקדושה כעין קשר של תפילין.

ובנוסח השני תרגם יונתן: במקום **דְּבִירָא** במקום **דְּבִירָא**. וקטור **דְּבִירָא** הוא קשר של ראש. שכן **דְּבִירָא** כוונתו חיצוני, שנראה בחוץ, מאחור. שנאמר **וראית את אחורי**. וה-קטור **דְּבִירָא** יורה על הקשר המעשי שבין האדם לקונו, הוא מעשה המצוות, וקטור **דְּבִירָא** יורה על הקשר הרוחני שבין אדם לקונו, הוא ענין המחשבות העליונות וכוונות ועניני אמונה ויראת שמים ואהבת השם.

וקטור **דְּבִירָא** זה קשר של תפילין של ראש בצורה של ד', והד' שהראה לו בקשר הוא כנגד ד' רוחות שבהן ד' דגלים המסובבים את המשכן.

ועוד מובא במדרש (תנחומא במדבר, יב), שכן צוה יעקב אבינו לבניו לקחתו לקבורה בסדר הזה של חניית השבטים סביב המשכן.

ומובא בשל"ה הקדוש שלכן יש בתפילין של ראש ג' תפרים בתיטורא, מכל צד, כנגד ג' שבטים שחנו מכל צד של המשכן. וד' פרשיות באמצע ובתוכם "שמע ישראל", כנגד המיטה של יעקב אבינו.

ועל זה הדרך יש לומר כשם שמלכותא דארעא פְּעִין מלכותא דרְקִיעָא, כן מלכותא דרְקִיעָא כעִין מלכותא דאצילות, גבוה מעל גבוה, ומה שאמרו שהקב"ה מניח תפילין (ברכות ו' עמ' א') הוא כנגד מחנות המלאכים כנ"ל, שבהם הוא מתעטר, ואשר על כן זה הוא שכתוב בתפילין של הקב"ה שבחיו של עם ישראל.

וזה שהראה למשה רבנו את הקשר של תפילין, לומר כי בסדר הזה יהיו מקושרים אל רבנו של עולם כקשר של תפילין.

לעומקו של מקרא

במדבר

דרשת הבכורים העודפים

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:
 {מה} קַח אֶת-הַלֹּוֹיִם תַּחַת כָּל-בְּכוֹר
 בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִיוּ-לִי הַלֹּוִיִם וְגו'
 {מו} וְאֵת פְּדוּיֵי הַשְּׁלִשָּׁה וְהַשְּׁבַעִים
 וְהַמְאֲתָיִם הַעֲדָפִים עַל-הַלֹּוִיִם מִבְּכוֹר
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
 {מז} וְלִקְחֹתָ חֲמִשָּׁתַּת חֲמִשָּׁתַּת שְׁקָלִים
 לְגִלְגֵּלֶת בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ תִּקַּח עֲשָׂרִים גֵּרָה
 הַשֶּׁקֶל:
 {מח} וְנִתְּתָה הַכֶּסֶף לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו
 פְּדוּיֵי הַעֲדָפִים בָּהֶם.

סיכום דברי הרמב"ן: הנה הבכורים נתקדשו להיות לה' מעת שצוה (שמות יג ב) קדש-ל' כל-בְּכוֹר פֶּטֶר כל-רֶחֶם בְּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאֲדָם וְגו'.

והיו בְּכוֹרִים רבים בישראל [22,273], ולא נפדו עד הנה וְגו' והנה הם עומדים בקדושתן סתם, ויתכן שהיתה בהן עבודת הקרבנות כדברי רבותינו (זבחים קיב) ועתה [לאחר שהבכורים חטאו גם הם בעגל] החליפם בלויים שהם 22,000 לויים, (פרט ל300 לויים בכורים שפדו עצמם),

וה"ש" של שלשה ראשים מימין וארבעה ראשים משמאל הם כנגד שבעת קני המנורה אשר בלב המשכן אשר בלב המחנה. והם כנגד שבע ספירות הק' מחסד ועד מלכות. ולגירסת התרגום שהראה לו את הקשר של יד שהוא בצורת י', הרי זה כנגד המשכן שבאמצע הדגלים שהוא כנגד יעקב אבינו שאמר עם בניו שמע ישראל לפני מותו. והם ש'ד'י' כנגד שם שם ה' המעטר את ראש בני ישראל עם התפילין.

נמצא, איפוא, שהאדם נושא עמו עם תפיליו את סדר המחנות שהיו סביב המשכן וכנגדן המון צבאות המלאכים בפמליא של מעלה וה' בראשם. וזה שנאמר איש על מחנהו ואיש על דגלו. כאשר איש למטה על מחנהו, האיש מלמעלה הוא הקב"ה ה' איש מלחמה שמו, הוא על דגלו דגול מרכבה, מרכבות עם בית ישראל, הוא כנגדן מלמעלה, ה' צבאות, לְצַבְאָתָם.

***

לעומקו של מקרא במדבר

עבדו בעגל, ולכן נכנסו תחת הבכורים לעבודה. ורמז הכתוב לשלש מאות לויים שהם בעצמם בכורים, באותה מלה עצמה. **בשְׁלוֹי**. בש' היינו שלש מאות לוי בל אמוט לעולם. עוד ירמוז הפסוק על חמשה שקלים שיתנו הבכורים העודפים לפדות את עצמם. שנאמר **בַּל-אֲמוֹט לְעוֹלָם**. בַּל בגימטריא קטנה 5, שבזכות החמשה שקלים **בַּל-אֲמוֹט לְעוֹלָם**, פִּי רִגְעָה | בְּאֶפֶס. ומשום **ערגת** הבכורים לעבודת שמים אלא שנמנע מהם, התקיים בבכורים הַפְּקָתָּ מִסְפְּדֵי לְמַחֹל לֵי, אל תקרי **לְמַחֹל לֵי** אלא **לְמַחֹל לֵי**. לְמַחֹל לֵי על מעשה העגל.

ועל דרך הרמז והמוסר, ירמזון הבכורים העודפים על הלויים לדרך עבודת ה' בהכנעת היצר ותשלום המידות.

שכן נבחר הבכור, ונתגאה ועבד לעגל. ונכנס במקומו הלוי, אשר לא חטא בעגל, ופודה את הבכור מעבודתו. ואם הלוי הוא גם בכור הנה הוא כביכול **פודה את הבכור שבו**, ועובד כליו. וכלשון רש"י [ג,מה'] שהלוי **מפקיע** את הבכור שבו מהפדיון: אמרו רבותינו

ו 22,000 הלויים, הם פדיונם של **22,273** הבכורים. [ונותרו **273** בכורים שלא נפדו, יתירים על הלויים], וצוה שיפדו הנותרים [273] ונתן הפדיון לאהרן ולבניו וגו'.

ולעומקו של מקרא יש לומר, דליכא מילתא דלא רמיזא באורייתא. מנין הבכורים העודפים על הלויים, הם **רע"ג** במספרם. מלשון **גָרַע**. ומלשון **רָגַע**.

מלשון **גָרַע**, **שנגרע** מהם ה' שקלים עבור הפדיון כדי לחלל קדושתם עבור פדיון נפשם,

ומלשון **רָגַע** שהתקיים בהם **פִּי רִגְעָה | בְּאֶפֶס חַיִּים בְּרִצּוֹנִי** [תהלים ל, ו'] והחליף את הבכורים בלויים, משום שהבכורים העלו **חרון אף** של מקום בעשיית העגל, ועתה משנפדו ע"י לוי או על ידי ה' שקלים, התכפר להם ונתחללו מן הכהונה ונתקיים בהם **חַיִּים ברצונו**.

ועוד שם, [ל',ז'] **וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בְּשִׁלְוִי בַּל-אֲמוֹט לְעוֹלָם**. **בשְׁלוֹי** נוטריקון **בשבט לוי**. או תאמר **בְּשִׁל לְוִי**. שלא

לעומקו של מקרא במדבר

מפקיע את הבכור שבו מעבודתו. ועל ידי כך הופך האדם את הַבְּכֹרָה אשר נתן לו ה' לברכה.

ובשימת לב כסף הפדיום הגיע לסך אלף ושלוש מאות וששים וחמשה שקלים. אלף כנגד מה שחטאו לאלופו של עולם ושלוש מאות וששים וחמישה כנגד שס"ה ימים בשנה, מה שקלקלו בחטאם כנגד חוקות שמים וארץ. היוצא איפוא שכפרת החמישה שקלים היתה גדולה לעין ערוך יותר ממה שלוי יכול לפעול בפדיונו.

ללמדך, עד כמה אין יודע אדם נפשו. שהרי רע"ג הבכורים רצו להשתמט מחובתם זו, לפדות עצמם על ידי חמשה שקלים, ולא ידעו כי חובתם זו, זו היא זכותם. שברגע אחד נהפכת עליהם מספדם למחול ולמחילה גמורה כמעמידים חוקות שמים וארת שס"ה ימים בשנה.

ועוד ללמדך עד כמה גדול ההסתר שבהשגחה וניתנה רק ליחידים לראותה. שנראה כביכול המספר רע"ג העודפים כמספר מקרי ואקראי, ואין זאת כי אם הקב"ה חשבה לטובה

במסכת בכורות אותן שלש מאות לויים, בכורים היו, ודים שיפקיעו עצמם מן הפדיון

ואשר על כן ירמוז הבכור ליצר הרע אשר ניתנה לו השליטה בראשונה עד שיוולד באדם היצר הטוב. שכן יצר האדם רע מנעוריו, משננער מבטן אמו, ויצר הטוב נכנס בו משהגדיל להיות בר מצוות.

וסימן לדבר ישמעאל שהיה גדול מיצחק בכשלוש עשרה שנה ונאמר לאברהם גרש האמה הזאת ואת בנה. שכן תפקיד היצר הטוב לגרש את היצר הרע המפריע לנו בעבודתנו.

ועל דרך הצח נמר: פֶּכֶר הוא אותיות רכ"ב שהיצר הרע רוכב על האדם ומטהו לכאן ולכאן. והלוי הוא אותיות לואי, והוא לשון תפילה ותקוה. והלוי שבא מכח "הַפְּעַם יְלוּהוּ אִישִׁי אֱלֹהִים", [ויצא, כט, לד'] ירמוז בזה שהקב"ה מתלווה אל האדם הענו והשפל, והתורה נקנית ונתנת לו, ומתלווה אליו כלוויית חן. ועל ידי שהנשמה מתפללת ומברכת ליוצרה, בזה היא מפקיעה את הרוכב עליה להטותה, כלוי הזה אשר

לעומקו של מקרא במדבר

השכינה הק' וגדול קשר הכלל מקשר הפרט, ואשר על כן אמרו מתי עת רצון בשעה שהציבור מתפללין. וכאשר בא הכתוב למנותם בפרט אחד לאחד, קראם שמת, פרט לאלו שרצה הקב"ה לחזקם בקשר עם בוראם. כגון, ראובן שמעון וגד שקראם שמת.

ונראה הטעם בכל אותן פעמים שאמר שמת כדי לחזק הקשר עם בוראם, וכגון:

לראובן שמעון וגד שהכתיב עליהם הכתוב בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת עַם ו' כדי לחזק הקשר עם בוראם, משום שהיו בצד דרום, שכנים לקרח, היו צריכים חיזוק מיוחד לא להידבק ממעשיו, ולכן כתבם עם וא"ו, בשם שמת. וכן במנשה קראו הכתוב במספר שמת מלא עם וא"ו כי היה צריך חיזוק על פני אפרים אחיו, שנאמר בו וישם את אפרים לפני מנשה.

וכן במנותו את בני אהרון, נקט שמת מלא כדי לחזקם לאחר מות אחיהם. וכן במנין הלויים אמר שמת לבני גרשון, ואע"פ שנקט גרשון כוונתו לכל הלויים שהוא הבכור שבלויים. שהיו צריכים חיזוק מיוחד בעבודתם משום "אל תכריתו" וכו'. ואע"פ שאל

לחולל רע"ג עוֹדְפִים כדי שיתחללו על ידי שקליהם הפודים, ופדיונם יהיה מדויק לאלף ושס"ה, כמנין אלופו של עולם, ומגן ימות החמה. ובכך תתהפך ברגע חמת ה' להיות שמש ומגן ה' אלקים לרע"ג בכורים אשר לברכת ה' עורגים.

***

וַיִּהְיוּ בְנֵי-רְאוּבֵן וְגו' לְבַיִת אֲבֹתָם
בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת וְגו'

יש ליתן טעם מדוע נאמר לעתים שמת עם ו"ו ולעתים שמת, חסר ו"ו. וכגון:

לְבָנֵי שְׁמֵעוֹן וְגו' בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת וְגו',
לְבָנֵי גֹד תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת
אֲבֹתָם בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת וְגו', לְבָנֵי
יְהוּדָה תוֹלְדֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת
אֲבֹתָם בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת וְגו'

ובשימת לב למעיין יראה כי כאשר מוזכרת המלה שמת עם ו"ו היא מוזכרת בענין כלל עם ישראל. כגון: שאו את ראש כל עדת בני ישראל לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבַיִת אֲבֹתָם בַּמִּסְפָּר שְׁמוֹת וְגו'. והוא"ו בא לרמז על קשר עם

לעומקו של מקרא במדבר

אלה הם משפחות מררי. וכאמרו **לאה הם, לאה הם, לאה הם, לאה הם.**

ועל דרך הרמז והסוד, כפי שצויין לעיל בפירושו של **לצבאתם**, שחנייתם למטה היתה כנגד חניית המלאכים למעלה, נדייק מכאן, **שהמלאך הממונה על חניית הלויים** הוא המלאך היוצא משם הקדוש של שמות ע"ב משלשה פסוקים של ויסע ויבא ויט [שמות יד, יט-כא], ושמו **לאה**. והיינו דכתיב במנין הלויים וַיְהִי אֵלֶּה בְּנֵי לְוִי בְּשֵׁמֹתָם גְּרִשׁוֹן וַיְקַתּוּ וּמְרָרִי: וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי גְרִשׁוֹן לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבְנֵי וְשִׁמְעִי: וּבְנֵי קַהַת וּגו' וּבְנֵי מְרָרִי וּגו' אֵלֶּה הֵם מִשְׁפַּחַת הַלְוִי לְבֵית אֲבֹתָם. **שהשם הק' לאה נתלווה ללוי כשם שנתאוותה שיתלווה הקב"ה אליה.**

***

דרשת

נְתוּנִים נְתוּנִים הִמָּה לְוִי (במדבר ג, ט'
נְתַנִּים נְתַנִּים הִמָּה לְוִי (בהעלתך ה, טז')

לפשוטו של מקרא, באמרו נְתוּנִים נְתוּנִים הִמָּה לְוִי (במדבר ג, ט') יתכוון הכתוב שנתונים הלויים לאהרן הכהן. ובאמרו נְתַנִּים נְתַנִּים הִמָּה לְוִי

תכריתו נאמר גבי קהת, כוונתו בזה היה גם לגרשון ומררי כפי עבודתם, שלא יתמרמר מררי על עבודתו הקשה והמרה לשאת את הקרשים הכבדים, וגרשון שלא ירגיש מגורש מן הקדושה שבהיותו בכור הלויים היה ראוי כביכול הוא לשאת את הארון והמנורה ולא קהת. לכן חזקם הכתוב לקרותם שמות עם ו' לחזק הקשר עם בוראם בכל מעשה ידיהם.

***

וַיְהִי אֵלֶּה בְּנֵי לְוִי וּגו' (ג, יז)
אֵלֶּה בְּנֵי לְוִי. ולמפרע הם נקראים לוי בני לאה. וכפי שאמרה לאה עם הולדת לוי, ועתה ילווה אישי אלי. שנתאוותה שתקרא בשמם. וכאן שילם לה הכתוב גמולה הטוב על שנתאוותה לשבט לוי ולהקרא עליו. ובאמרה הַפְּעַם יִלְוֶה אִישִׁי אֵלַי [ויצא, כט, לד] כאילו אמרה: הַפְּעַם יתלווה אישי הוא הקב"ה ומשרתיו ומלוויו בני לוי אלי. לכן נכתב ישר ולמפרע:

אלה בני לוי, לוי בני לאה.

ולכן נאמר אלה הם אותיות לאה הם. משפחות הלוי. אלה הם משפחות הגרשוני. אלה הם משפחות הקהתי.

לעומקו של מקרא במדבר

הכהנים והלויים נתונים הם להקב"ה, והקב"ה כביכול נתון להם. **שוכן עמהם.**

ובשימת לב למעין באומרו הַמָּה לִי יאמר נְתוּנִים נְתוּנִים עם ו' בתחילה וללא יו"ד בסוף. ובאומרו הַמָּה לִי יאמר נְתוּנִים נְתוּנִים עם י' בסוף וללא ו' בתחילה.

ולעומקו של מקרא יאמר, כי באמרו נְתוּנִים נְתוּנִים עם ו' בתחילה וללא יו"ד בסוף ירמוז הכתוב לנתינה והתבטלות מוחלטת לאהרן הכהן. ולכן נכתב **נְתוּנִים עם ו' וללא יו"ד** כדי להדגיש שהנתינה היא **לו**, לאהרן. נתינה בהתבטלות וענווה.

ובאומרו הַמָּה לִי יאמר הכתוב נְתוּנִים נְתוּנִים עם י' בסוף וללא ו' בתחילה. כי ירמוז הכתוב לנתינה והתבטלות מוחלטת להקב"ה. כי באשר נאמר **לי עם י'** וללא ו', תהיה הנתינה בהתבטלות מוחלטת כלפי הקב"ה ולכן נכתב **נְתוּנִים הַמָּה לִי עם י'** וללא ו' כדי להדגיש שהנתינה היא **לי**, כלומר

(בהעלתך ח,טז) יתכוון הכתוב שנתונים הלויים להקב"ה.

ולעומקו של מקרא, ועל דרך המוסר באמרו "נתונים" פעמיים **בכל מקום**, יתכוון הכתוב גם ללויים וגם לכהנים שנתונים הם זה לזה, הלויים נתונים לו, לכהן והכהנים נתונים לו, ללוי. ובאמרו פעם אחת **לו** ופעם שניה **לי**, יתכוון הכתוב שכולם נתונים להקב"ה.

ולפיכך יאמר, שכשם שהלויים נתונים לכהנים לשרתם, כן הכהנים נתונים ללויים בדרך של ריצוי, כעין אימצי ליה נפשיה. שנותנים עצמם ללויים בעין יפה ובמאור פנים שישרתום, כי כן צוה להם המלך. ולכן נאמר **המה**. נְתוּנִים נְתוּנִים הַמָּה לִי. שנקרא ישר ולמפרע. **המה** הלויים נתונים לכהנים **והמה** הכהנים נתונים ללויים, לקבל שירותם במאור פנים. וכאשר יעשו כסדר הזה, שמקבלין דין מן דין, הרי גם הלויים וגם הכהנים מרוצים לפני הקב"ה, ולכן נאמר **נְתוּנִים נְתוּנִים הַמָּה לִי** (במדבר ח,טז). **והכוונה לי, לקב"ה. וגם כאן יאמר** נתונים נתונים **המה**, ישר ולמפרע.

לעומקו של מקרא במדבר

והיו לי הלויים, אני ה' [ג' מה']
יש ליתן טעם מדוע הוצרך לומר "אני
ה'" באומרו "והיו לי הלויים".

ועל דרך המוסר והאמונה יש לומר
שלא יטעו הלויים בגאווה על אשר בחר
ה' בהם תחת כל בכור, על כן אמר דעו
מי הוא הנותן לכם גדולה, "אני ה'".

***

וַיִּמַּת נָדָב וַאֲבִיהוּא לְפָנַי ה'
בְּהַקְרָבָם אֲשֶׁר זָרְהוּ לְפָנַי ה' בְּמִדְבָּר
סִינַי. (ג, ד')

ויש לשאול, מה בא ללמדנו באמרו
במדבר סיני. והלא כבר נאמר לפני כן
שהיו במדבר סיני.

אלא כפי שאמרו שירדה שנאה לעולם
ולכן נקרא ההר סיני על שם השנאה,
סובבה השגחה את שריפתם שעל ידי
השריפה המתיקן את הדינים של שנאת
הגויים לעם ישראל בכל הדורות.

***

להקב"ה, בלי כל פניה, נתינה
בהתבטלות וענווה מוחלטת. ואשר על
כן נאמר פעמיים נְתוּנִים נְתוּנִים
נְתוּנִים נְתוּנִים ליתן תוקף והחלט לנתינה
ללא גבול של הנברא לבורא ושל
הבורא לנבראו.

ולעומקו של מקרא, על פי הסוד,
ירמזון אֵילִין אֶתְנוּקָא דוא"ו ויו"ד
לספירות הקדושות. שכן האות וא"ו
תוֹרָה על ספירת היסוד, והאות יו"ד
תוֹרָה על ספירת החכמה העליונה
המגיעה עד האצילות ועד כסא הכבוד.
ובאומרו נְתוּנִים נְתוּנִים הִמָּה לוֹ, להיות
דבקים בעבודת אהרן הכהן, הם בדרגת
היסוד, ואשר על כן כתיב נתונים, עם
וא"ו היסוד וללא יו"ד. ומאחר שמילאו
תפקידם נאמנה כנ"ל, מגביהם הקב"ה
להיות אצל, עד דרגת האצילות,
ומעיד עליהם הקב"ה נְתוּנִים נְתוּנִים
הִמָּה לִי, ואשר על כן לא נכתבו עוד
בוא"ו שהיא דרגא תחתונה, אלא
נכתבו ביו"ד שהיא דרגא עליונה.
וכאומרו המה אצלי בדרגת האצילות.

***

לעומקו של מקרא במדבר

בהיות וְחִירוֹ מוטעם בפשטא והיא כהפסקה קלה, המורה על הפסקת החיים לעת עתה, והמתנת הנשמה בעולם הנשמות, עד עת תחיית המתים, הנרמזת במלים: וְלֹא יִמָּתוּ, המוטעמות במונח זקף קטן, לרמזו שהגוף יקום ממנוחתו להיות זקוף לעולם הבא.

***

בכל ענייני הקונטרס ניתן לפנות

לטל': 052-7675895

גור-אריה צור

מודיעין עילית

ניתן להצטרף לתפוצת מייל

דוא"ל: leshem895@gmail.com

וְכֻלָּה אֶהְרֹג וּבְנֵי לְכַסֵּת אֶת-הַקֹּדֶשׁ
וגו' (ד, טו'), וְחִירוֹ וְלֹא יִמָּתוּ (ד, יט')
יש לשאול מדוע דוקא על אהרון
ובניו הוטל התפקיד לכסות את הקדש.
ומדוע כפל הכתוב וְחִירוֹ - וְלֹא יִמָּתוּ.

ולעומקו של מקרא יאמר שזה הוא
בבחינת תיקון נדב ואביהוא שמתו
בהקריבם אש זרה, ובזה רצו לגלות
את הקדש, יבוא אהרון ובניו ויכסו
את הקדש במקום אשר רצו נדב
ואביהוא לגלותו. ועל זה אמר וְחִירוֹ וְלֹא
יִמָּתוּ כאשר מתו נדב ואביהוא.

ועל דרך הצח, כפל הלשון יורה כי
וְחִירוֹ וְלֹא יִמָּתוּ מוסב גם על נדב
ואביהוא. שעל ידי תיקון זה נקראים
נדב ואביהוא חיים ולא מתים, וזה
שאמר הכתוב וְחִירוֹ וְלֹא יִמָּתוּ. שגם
במותם יהיו נקראים חיים היינו
וְחִירוֹ - בעולם הנשמות, וְלֹא יִמָּתוּ
לעולם הבא.

ועוד על דרך הצח ועל דרך
הטעמים יורו לכך גם הטעמים, שעל
ידי אהרון ובניו המכסים את הקדש
יתוקנו נשמותיהן של נדב ואביהוא
ויקומו לקץ הימין. כיצד: